

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Βασικά χαρακτηριστικά της διηγηματογραφίας:
 - α. Ηθογραφικός χαρακτήρας: στροφή της προσοχής στην αγροτική και θαλασσινή Ελλάδα, προσέγγιση του απλού ανθρώπου.
 - β. Αυτοβιογραφικό στοιχείο: ο συγγραφέας αναπλάθει ιστορίες που αποτελούν κομμάτι της ζωής του, εφόσον συνδέονται με τη σύγχρονη του πραγματικότητα, συμπίπτουν με τη διάρκεια της ζωής του.
 - γ. Ουσιαστικό γνώρισμα των διηγημάτων είναι και ο ψυχογραφικός χαρακτήρας. Δεν περιορίζεται σε μια απλή καταγραφή του υλικού του.
 - δ. Η χριστιανική πίστη αποτελεί επίσης βασικό γνώρισμα της διηγηματογραφίας. Στο διήγημα είναι διάχυτο το στοιχείο της θρησκευτικότητας.
 - ε. Φυσιολατρία. Η σχέση του συγγραφέα με τη φύση είναι όχι μόνο νοσταλγική και αισθητική αλλά και ηθική.

2. Ο αυτοβιογραφικός – βιοματικός χαρακτήρας συνδυάζεται με την πρωτοπρόσωπη αφήγηση. Η μορφή αυτής της αφήγησης στην οποία ο αφηγητής της ιστορίας πέρα από το ότι είναι πρωτοπρόσωπος και μετέχει σ' αυτήν είναι και ο πρωταγωνιστής, λέγεται αυτοδιηγητική αφήγηση και ο αφηγητής που μετέχει στην ιστορία λέγεται ομοδιηγητική αφήγηση.
 Ο κορμός του διηγήματος είναι το καλοκαιρινό επεισόδιο του ήρωα από την εφηβική ηλικία. Το επεισόδιο αυτό πλαισιώνεται από κρίσεις και σκέψεις του αφηγητή και διακρίνεται χρονικά με την αναφορά στο παρόν του αφηγητή. Χαρακτηριστικές από την άποψη αυτή είναι οι εναλλαγές της οπτικής γωνίας. Έτσι, η εσωτερική εστίαση (ο αφηγητής αφηγείται όσα πέφτουν στην αντίληψή του) εναλλάσσεται με τη μηδενική (ο αφηγητής αφηγείται μια ιστορία του που αναφέρεται στο παρελθόν με την εμπειρία και τη γνώση που του προσφέρει η απόσταση του χρόνου). Αυτό γίνεται για να αποφευχθεί ο κίνδυνος να μειωθεί το ενδιαφέρον του αναγνώστη, αφού ο αφηγητής γνωρίζει ήδη το τέλος της.
 Στο διήγημα χρησιμοποιείται η τεχνική της αναδρομικής αφήγησης. Η τοποθέτηση της ιστορίας στο παρελθόν επιτρέπει στον αφηγητή να γνωρίζει όλες τις λεπτομέρειες και να έχει ευρύτητα προοπτικής. Ο συγγραφέας προκειμένου να πετύχει αυτό το αφηγηματικό σχήμα χρησιμοποιεί τον αφηγηματοποιημένο λόγο και τον εσωτερικό μονόλογο. Επίσης τα εισαγωγικά και η πλαστοπροσωπία ενισχύουν την εσωτερική σκοπιά του ήρωα αφηγητή.

3. Ο Παπαδιαμάντης δεν είναι εκφραστής μιας ρηχής ηθογραφίας. Εμβαθύνει και απεικονίζει πολλά κοινωνικά στοιχεία αλλά και ψυχογραφεί. «Μιλάει», σχολιάζει, ανιχνεύει τους χαρακτήρες και τους παρουσιάζει ανάγλυφα με τους πόθους, τις αδυναμίες, τα κίνητρα και τα συναισθήματά τους.
 Στο συγκεκριμένο απόσπασμα διεισδύει στα μύχια της ψυχής του ήρωα παρουσιάζοντας τα εναλλασσόμενα και αντιφατικά συναισθήματα και τα διλήμματά του (εσωτερικές αντιφάσεις και συγκρούσεις)

4. Ερμηνείες:

- α. Η ηθικοθησκευτική σκοπιά: θρησκευτικής προέλευσης εξιδανίκευση του αντικειμένου θαυμασμού (και απόσταση από αυτό).
- β. Η αισθητική προσέγγιση: αμφιταλάντευση ανάμεσα στο υψηλό, το αισθησιακό, την παραίσθηση και την υπερβατικότητα (μη γήινο).

5. Και στα δύο αποσπάσματα παρουσιάζεται η εικόνα του “ωραίου”. Στο ποίημα «Ο Πόρφυρας» ο ποιητής πλάθει το εγκώμιο της ομορφιάς του νέου, που είναι ανώτερη από την ομορφιά του ρόδου, την ώρα μάλιστα που ο ήλιος ρίχνει τις πρώτες ακτίνες πάνω σ’ αυτό το άτομο ταυτίζεται με τη φύση. Η παρουσία των αμέτρητων αστεριών, που στέλνει η καλοκαιριάτικη νύχτα, ολοκληρώνει την ευδαιμονία του ωραίου κολυμβητή. Ακόμη, το απαίσιο και τρομερό χάσμα του βράχου μεταμορφώνεται σε ομορφιά με την παρουσία των λουλουδιών της εποχής. Το χάσμα του βράχου βρίσκεται σε τέλεια αρμονία με τα λουλούδια. Η φύση στον «Πόρφυρα» είναι η περιοχή που εξασφαλίζει στον άνθρωπο την πληρότητα και τη μακαριότητα της ύπαρξής του.

Ανάλογη είναι και η παρουσίαση του “ωραίου” και στο «Όνειρο στο κύμα». Η ιδανική ομορφιά για το συγγραφέα ενυπάρχει στο αρμονικό δέσιμο φύση – ανθρώπου. Μέσα σ’ ένα παραδείσιο φυσικό τοπίο εντάσσει το κάλλος ενός γυμνού κοριτσιού. Έτσι μόνο το ωραίο ολοκληρώνεται. Η λουόμενη Μοσχούλα προβάλλεται ως ενσάρκωση του ονείρου. Ο Α. Παπαδιαμάντης εξαγιάζει φύση και γυναικείο σώμα και τους προσδίδει μια μυθική, μαγική, εξωπραγματική ομορφιά.